Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego"

BIULETYN BAŁTYCKI

WILBI

Nr. Wilno, dnia 20 października 1932 r. 76.

T r e ś ć n u m e r u:

ŁOTWA:
Kronika: 1. Poseł Ulmanis o rezultatach łotewsko-niemieckich rokowań handlowych. 2. Łotwa a Liga Narodów. 3. Reorganizacja palestry. 4. Dążenia monarchistów łotewskich. 5. Porównanie podatków w krajach nadbałtyckich. 6. Taktyka przemysłowców łotewskich.
ESTONJA.
Kronika: 1. Program naczelnika państwa Einbunda. 2. Rozporządzenia i ustawy państwowe. 3. Dokoła kryzysu gabinetowego. 4. Zadłużenie Sowietów w Estonji. 5. Dochody państwa. 6. Stan Banku Estońskiego. 7. Mianowanie posła perskiego.
FINLANDJA.
Kronika: 1. Częściowy kryzys gabinetowy. 2. Sprawa lappowców.

---0---

ŁOTWA. Kronika: 1. P o s e ł U l m a n i s o r e z u l t a t a c h ł o t e w s k o - n i e m i e c k i c h r o k o w a ń h a n d l o w y c h . "Siegodnia" /288/: 17 października powrócili do Rygi członek sejmu Ulmanis i naczelnik Oddziału Zachodniego Ehkis. Poseł Ulmanis bawił w Berlinie w związku z rokowaniami łotewsko-niemieckimi w sprawie uregulowania eksportu masła łotewskiego do Niemiec.

P. Ulmanis w wywiadzie prasowym oświadczył, że wobec wprowadzenia przez Niemców kontyngentów na masło i inne produkty rolnicze oraz projektów ograniczenia importu lasu, Łotwa nie mogła pozostać w roli biernego widza. W rokowaniach berlińskich postulaty łotewskie nie zostały zaspokojone w całej pełni. Łotwie zagwarantowano jednak utrzymanie obecnego stanu rzeczy w odniesieniu do łotewskiego kontyngentu leśnego. Sprawa kontyngentów na masło nie została jeszcze wyjaśniona. Załatwiono poczęści sprawy walutowe, odnoszące się przedewszystkiem do łotewskich firm eksportowych. Podjęto rokowania w sprawie ustalenia kontyngentów walutowych zarówno firm niemieckich, jak łotewskich.

Łotwa nie może poważnie liczyć na zbyt swego masła w Niemczech. Rokowania w tej sprawie były utrudnione ze względu na jednoczesne wysiłki delegacji duńskiej i fińskiej. Naogół wypadnie Łotwie zwrócić baczniejszą uwagę na inne rynki zbytu masła.

2. Ł o t w a a L i g a N a r o d ó w . "Rigasche Rundschau" /236/: Powrócił ostatnio z Genewy naczelnik Wydz. Zachodniego M.S.Z. Ehkis. Udzielił on "Latvijas Kareivis" wywiadu w sprawie stosunku Łotwy do Ligi Narodów. Obecnie pracuje w Sekretarjacie Ligi Narodów trzech Łotyszów. Mimo, że Liga Narodów nie spełnia wszystkich związanych z nią pierwotnie nadziei, w każdym razie przyczynia się ona w dużym stopniu do likwidacji całego szeregu konfliktów /daleki Wschód, Boliwja i Paragwaj i t.d./. Z tego powodu Łotwa winna popierać działalność Ligi Narodów i propagować jej ideę.

3. R e o r g a n i z a c j a p a l e s t r y . "Rigasche Rundschau" /236/: Komisja Prawnicza sejmu w wyniku debatów w dn. 17.X zdecydowała odłożyć rozważanie projektu reorganizacji palestry łotewskiej do dnia 5 grudnia, by dać możliwość zainteresowanym organizacjom przedłożenia swych wniosków w tej sprawie.

4. D ą ż e n i a m o n a r c h i s t ó w ł o t e w s k i c h . "Pehdeja Brihdi" /235/: Związek Monarchistów Łotewskich opracował program, który przedłożył następnie do zatwierdzenia M.S.Wewn. Program ten przewiduje stworzenie "Królestwa Bałtyckiego": wszystkie narody bałtyckie: Łotysze, Litwini, zniemczeni Prusowie, zesłowiańszczeni Jadźwingowie i Galindowie, którzy zachowali właściwości rasowe, winne się połączyć w jedną monarchję. Granice monarchji winne być ustalone z uwzględnieniem samookreślenia narodów, oraz zasad historji i geopolityki.

W nowem państwie system rządów winien być mieszany, a mian. winien zjednoczyć trzy zasadnicze elementy: monarchję, arystokrację i demokrację. Tego rodzaju system jest postawiony najlepiej we Włoszech, będących monarchją faszystowską.

Trzecim punktem programu monarchistów jest wznowienie praw dynastji W.Księcia Gedymina do tronu "Zjednoczego Królestwa Bałtyckiego", będącego spadkobiercą W.Księstwa Litewskiego. Najprawowitszymi pretendentami do tego tronu są potomkowie bratanka Gedymina Lubarta książęta Sanguszkowie-Lubartowicze, mieszkający obecnie gdzieś na Bałkanach.

"Jaunakas Zinas" /234/: Policja polityczna zlikwidowała niedawno organizację monarchistyczno-faszystowską na Łotwie. 5-ciu przywódców tego ruchu: Zenowa, Siemionowa, Semejnikowa, Monastyrskiego i Golińskiego z Łotwy wysiedlono. W wypadku niezastosowania się do wyznaczonego terminu wyjazdu, wymienione osoby zostaną osadzone w więzieniu.

15.X aresztowano w Rzeżycy b.kapitana armji rosyjskiej Konstantyna Lejmana. Rewizja wykryła w jego mieszkaniu kompromitujący materjał i korespondencję z monarchistami rosyjskimi w Paryżu. Lejman był przywódcą monarchistów rosyjskich na Łotwie i współpracownikiem wychodzącego w Paryżu pisma rosyjskiego "Czasowoj". Wraz z Lejmanem aresztowano prezesa rosyjskiego tn-twa Dobroczynności "Puszkin" b.porucznika armji rosyjskiej Klemensa Sidorowa.Oczekiwane są dalsze areszty.

5. P o r ó w n a n i e p o d a t k ó w w k r a j a c h n a d b a ł t y c k i c h ."Latvijas Sargs" /z 17.X.32/: Według statystyki estońskiej na 1 mieszkańca Łotwy przypada podatków 50,03 koron estońskich; w Estonji - 42,38 kor.; w Litwie - 27,80; w Finlandji - 59; w Polsce - 54,77 kor.

6. T a k t y k a p r z e m y s ł o w c ó w ł o t e w s k i c h. "Jaunakas Zinas" /231/:Przemysłowcy na Łotwie są naogół ludźmi obrotnymi. Skupują oni za bezcen stare fabryki, prowadzą je czas jakiś za pieniądze uzyskane z Banku Łotewskiego, a potem bankrutują,przyczem się okazuje, że Bank Łotewski dołożył do takich fabryk dwa razy więcej niż są one wogóle warte. W ten sposób na Łotwie doszły do znaczenia a potem pokazały skarbowi figę fabryki "Hoffów", "Klejnów", "Len", "Bekerów" Markowskich, "Dauguva", "Kałkuny", "B.B." i t.d. Czas byłby temu wszystkiemu kres położyć.

ESTONJA.Kronika:1.P r o g r a m n a c z e l n i k a p a ń s t w a E i n b u n d a ."Revalsche Ztg." /268/: Naczelnik państwa K.Einbund opracował projekt współpracy nowej koalicji gabinetowej. Na wstępie zaznacza Einbund konieczność usunięcia kontrastów w żądaniach partji agrarnej i umiarkowanej, jak również różnic w zapatrywaniach przez odpowiednie ustawy. W tym celu proponuje odnośnie najważniejszych spraw:

1/zrównoważenie budżetu państwa zapomocą: a/ wprowadzenia nowych podatków, b/obniżenia pensyj urzędniczych;

2/rozszerzenie eksportu;

3/zwalczanie bezrobocia przez utworzenie specjalnego funduszu, zasilanego przez pogłówne na rzecz władz komunalnych i t.d.

4/szerzenie osadnictwa.

Projekt programu Einbunda rozczarował przedewszystkiem tych, co się spodziewali złagodzenia postulatów partji osadników. Nieustępliwość tej partji wytwarza właśnie całą tę niepewność sytuacji politycznej w kraju.

2. R o z p o r z ą d z e n i a i u s t a w y p a ń s t w o w e. "Rev.Ztg."/236/:Rząd postanowił przedstawić parlamentowi projekt ustawy, dotyczącej regulacji pensyj urzędniczych i zmiany etatów M-stwa Sprawiedliwości i Spraw Wewn.

3. D o k o ł a k r y z y s u g a b i n e t o w e g o ."Siegodnia" /288/:Einbund w dalszym ciągu prowadzi rokowania z frakcją narodowo-centrową i frakcją osadników. Zdaniem Einbunda najbardziej pożądane byłoby utworzenie rządu, opartego o poprzednią koalicję. Wobec nieustępliwości osadników trudno jednak liczyć na realizację tego rodzaju koncepcji.-

4. Z a d ł u ż e n i e S o w i e t ó w w E s t o n j i. "Siegodnia" /290/: Sowiecki "Centrsojus", "Wnieszторg" i "Torgpred" w Estonji poczyniły w Estonji obstalunków na sumę og. 5 milj.koron. Głównie chodziło o obstalunki metalurgiczne. Wymienione instytucje sowieckie nie uregulowały jednak rachunków. W związku z tem poszkodowane firmy estońskie skierowały skargę przeciwko instytucjom sowieckim do estońskiego sądu.

5. D o c h o d y p a ń s t w a . "Rev.Ztg." /237/: Dochody państwa w okresie od 1 kwietnia do 1 października r.b. przedstawiały się następująco:

1/ podatek dochodowy	- 803.000	koron
2/ " przemysłowy	- 959.000	"
3/ " od nieruchom.	- 44.000	"
4/ " procentowy od kapitałów	- 164.000	"
5/ " od ksiąg gruntowych.	-400.000	"
6/ " zarobkowy	-230.000	"
7/ opłaty sądowe	-363.000	"
8/ " akcyzowe	2.523.000	"
9/ cła	7.397.000	"

6. S t a n B a n k u E s t o ń s k i e g o n a 7 p a ź d z i e r n i k a i 3 0 w r z e ś n i a . "Rev.Ztg."/235/:

	7.X	30.IX.
Złoto	11,48	11,48
dewizy	7,06	6,97
pożyczki	22,06	23,29
banknoty	31,53	32,06
wkłady	11,43	12,36
pokrycia	43,16%	41,53%

7. M i a n o w a n i e p o s ł a p e r s k i e g o . "Rev.Ztg." /235/: Poseł perski w Moskwie, Fatholah Khan Pakravan został mianowany posłem w Estonji.

Nowy poseł przybędzie wkrótce do Tallina, by otrzymać list uwierzytelniający od naczelnika państwa.

FINLANDJA. Kronika: 1. C z ę ś c i o w y k r y z y s g a b i n e t o w y . "Siegodnia" /290/: Różnice zdań pomiędzy członkami gabinetu fińskiego co do aresztowanych lappowców doprowadziły do częściowego kryzysu gabinetowego. Podali się do dymisji: min.Spraw Wewn. Mater i min.Opieki Społecznej Paowolainen /obaj członkowie partji Zjednoczenia/. Dwaj pozostali członkowie partji min.Spraw Zagr.Kostinen i min.Finansów Jarvinen pozostają narazie na swych stanowiskach.

2. S p r a w a l a p p o w c ó w . "Siegodnia" /290/: Na mocy postanowienia Rady Państwowej zdecydowano zwolnić z więzienia przywódcę lappowców Wiktora Kosolę i Haklunda. W sprawie zwolnienia gen. Waleniusa głosy były podzielone. Premjer Sunila zdecydował, by Walenius pozostał narazie w więzieniu. Kosola wraz z towarzyszami zostali przy wyjściu z więzienia powitani przez ogromny tłum, wznoszący radosne okrzyki. Zmizerowany wskutek głodówki Kosola oświadczył, że kraj się nie uspokoi, zanim gen. Walenius nie zostanie również oswobodzony. Oprócz Waleniusa zostali w więzieniu por. Tera i Welsola. Oświadczyli oni, że będą kontynuować głodówkę.